

Інженерно-фізичний факультет
Кафедра Високотемпературних матеріалів та порошкової
металургії

Магістерська дисертація
на тему:
**«Одержання та властивості спечених композиційних
матеріалів на основі евтектичних порошків системи
 $\text{LaV}_6\text{-TiV}_2$ »**

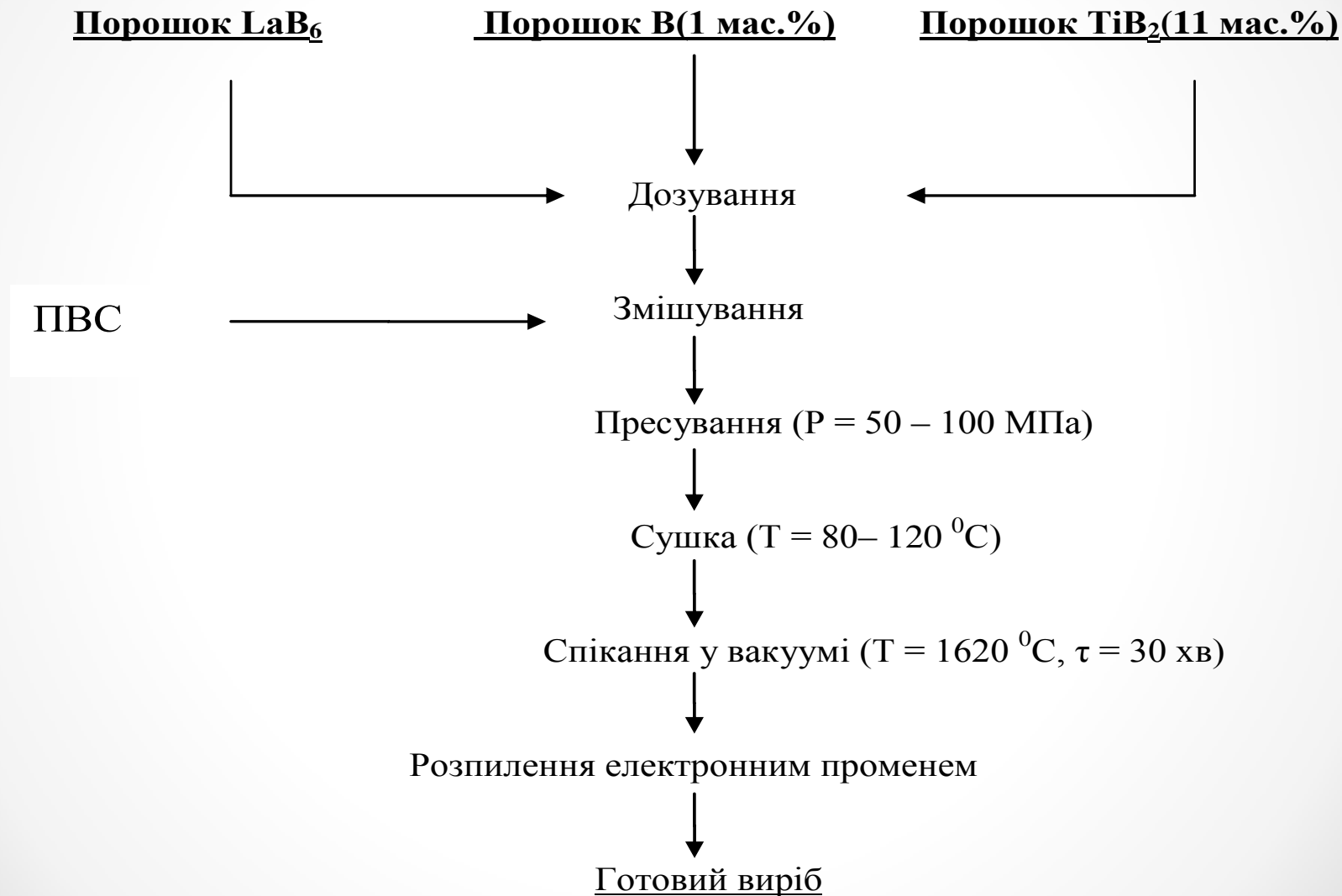
Виконала: студентка гр. ФК-31м Сердюк І. О.
Керівник роботи: к.т.н., доцент. Богомол Ю. І.

Метою даної роботи було дослідження структури та властивостей композиційних евтектичних порошків системи $\text{LaV}_6\text{-TiV}_2$, отриманих методом розпилення, та композиційних матеріалів на їх основі методом реакційного гарячого пресування.

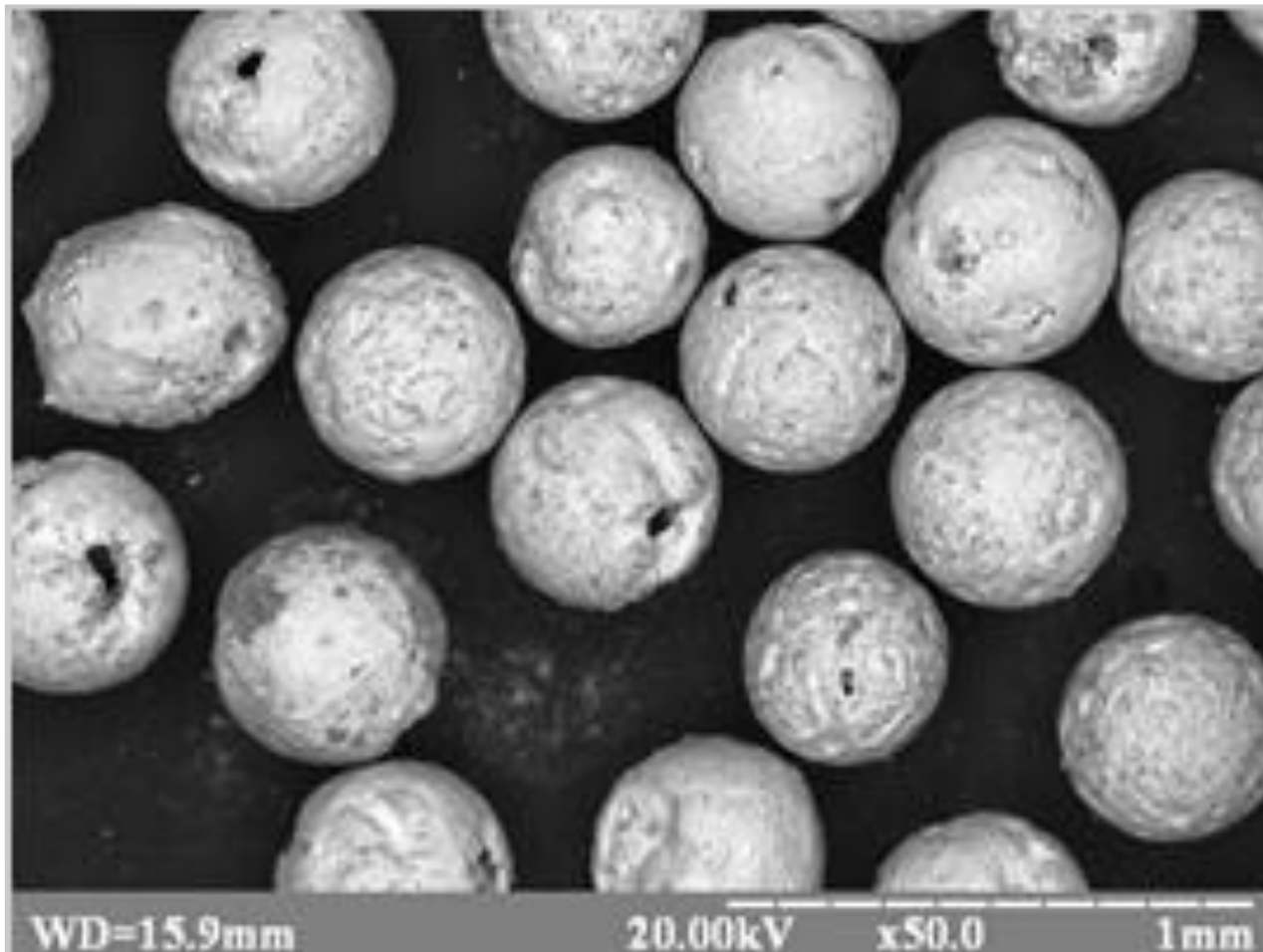
Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні задачі:

- Отримання армованих керамічних композиційних порошків системи $\text{LaV}_6\text{-TiV}_2$ методом відцентрового плазмового розпилення;
- Визначення технологічних властивостей порошків;
- Визначення фізико-механічних властивостей порошків;
- Отримання композитів з евтектичного порошку $\text{LaV}_6\text{-TiV}_2$ і реакційної суміші $\text{Ti-V}_2\text{O}_3\text{-Al}$ методом гарячого пресування;
- Дослідження структури композитів;
- Дослідження фазового і хімічного складу композитів;
- Дослідження фізико-механічних властивостей композитів.

Технологічна схема одержання порошків системи $\text{LaB}_6 - \text{TiB}_2$

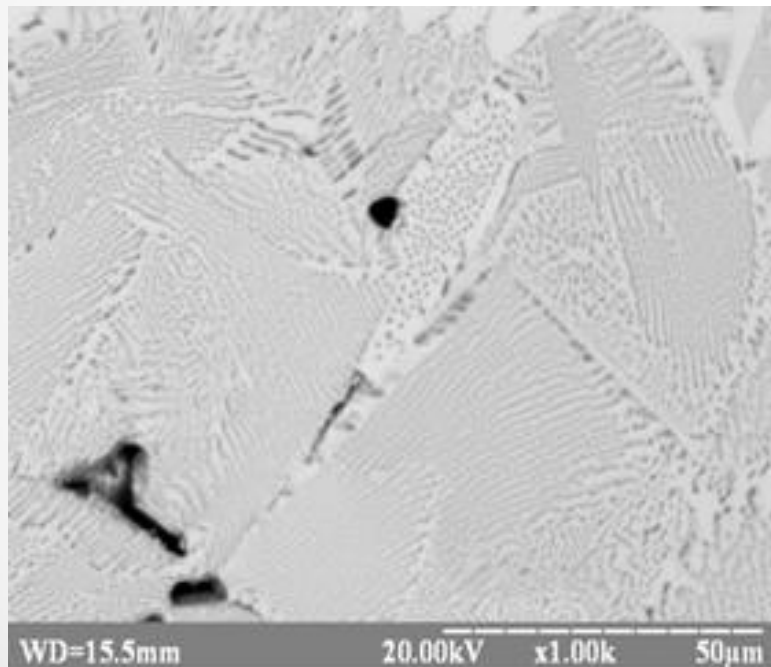

**Макроструктура поверхні
розпиленого порошку
евтектичного сплаву $\text{LaV}_6\text{-TiB}_2$**

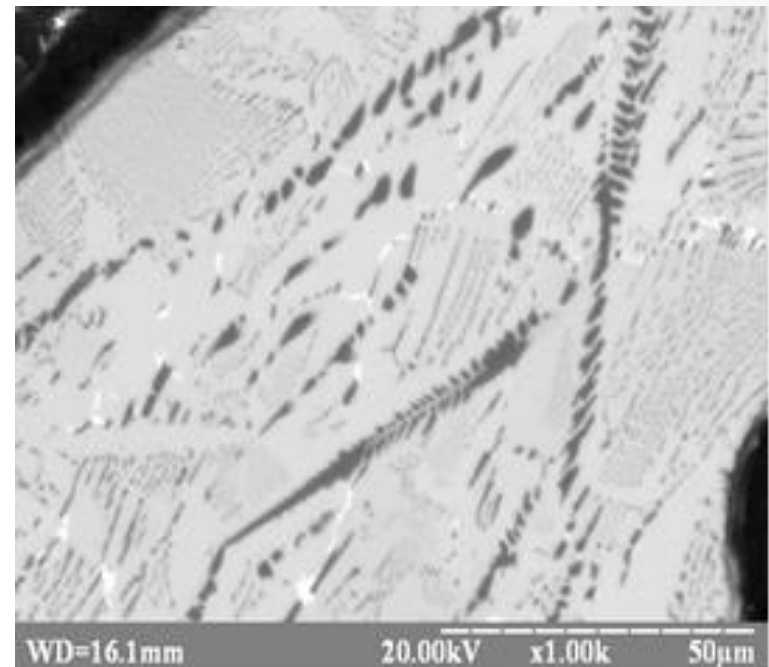

Мікроструктура сферичної частинки евтектичного сплаву $\text{LaB}_6 - \text{TiB}_2$

a – LaB_6 - 11 мас% TiB_2

b – LaB_6 - 14 мас% TiB_2

Технологічні властивості порошків

LaB₆- 11 мас% TiB₂

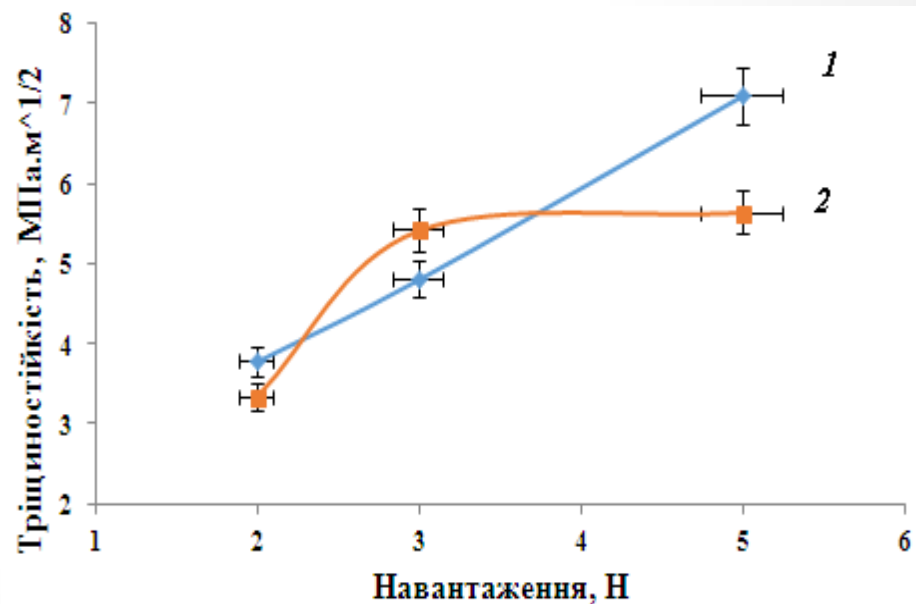
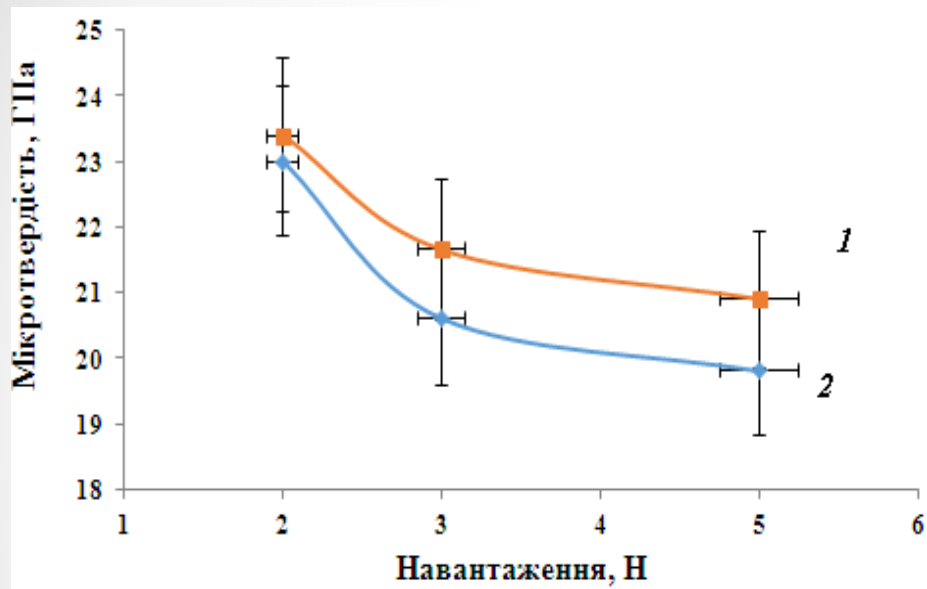
- Гранулометричний склад: **200 мкм**;
- Насипна щільність: **2,35 г/см³** ;
- Текучість: **5,81 г/с**;
- Пікнометрична щільність: **4,05 г/см³**.

LaB₆- 14 мас% TiB₂

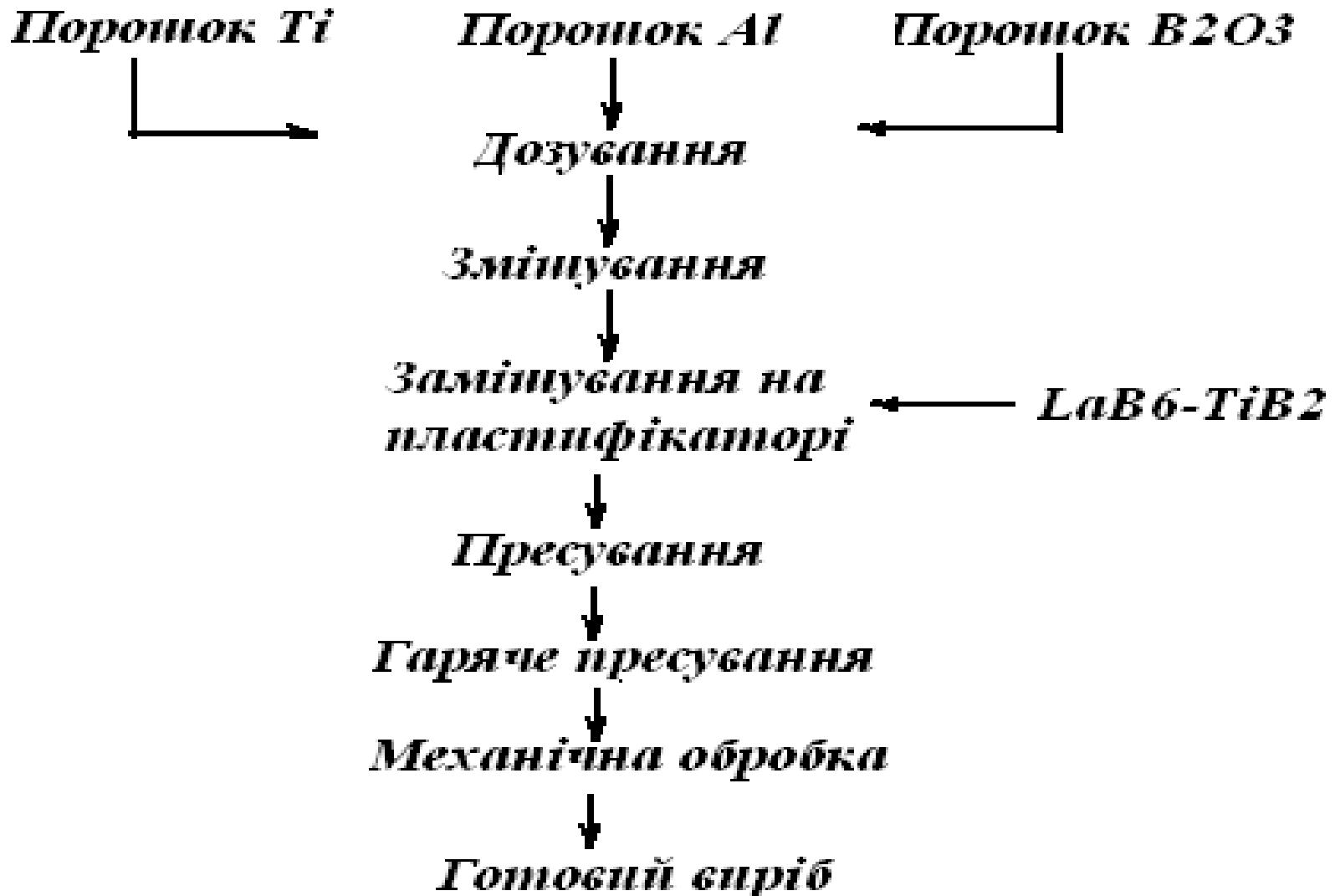
- Гранулометричний склад: **500 мкм**;
- Насипна щільність: **2,33 г/см³**;
- Текучість: **7,35 г/с**;
- Пікнометрична щільність: **3,13 г/см³**.

Мікротвердість та тріщиностійкість порошків евтектичних сплавів

1 – LaV_6 - 11 мас% TiB_2 , 2 – LaV_6 - 14 мас% TiB_2

Технологічна схема отримання композиту $LaB_6-TiB_2+(Ti+Al+V_2O_3)$

**Макроструктура композиційного матеріалу $\text{LaB}_6 - \text{TiB}_2$ з
матрицею $\text{Al-Ti-B}_2\text{O}_3$**

a – 20 STEX; б – 30 STEX; в – 50 STEX; г – 70 STEX

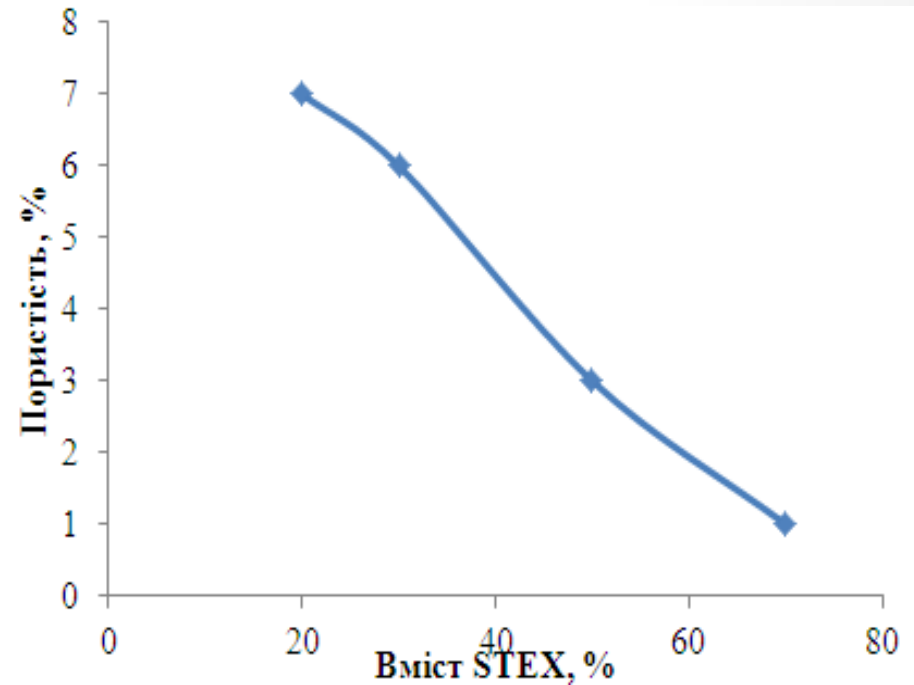
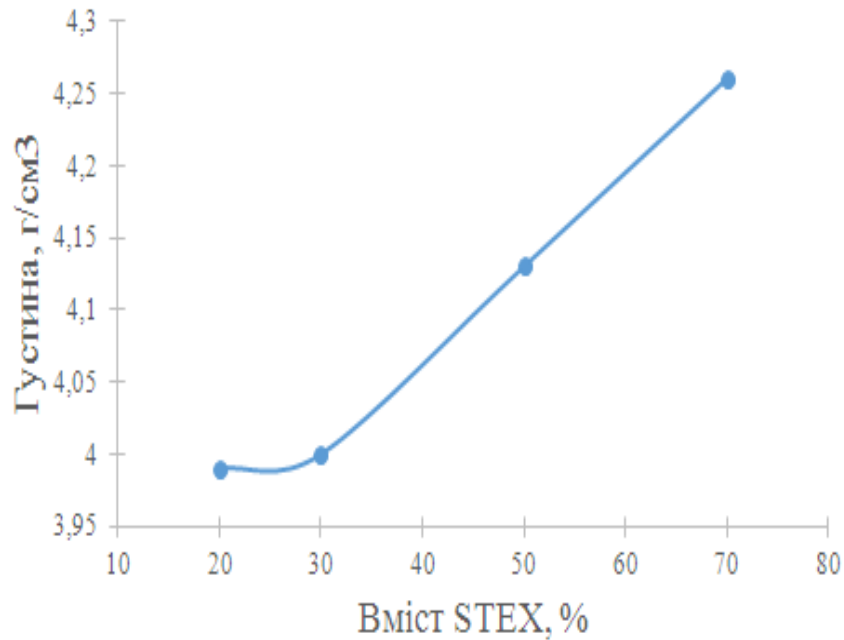
Інформацію приховано

Рентгенограми зразків $(\text{LaB}_6 - \text{TiB}_2) - x(\text{Ti-Al-B}_2\text{O}_3)$

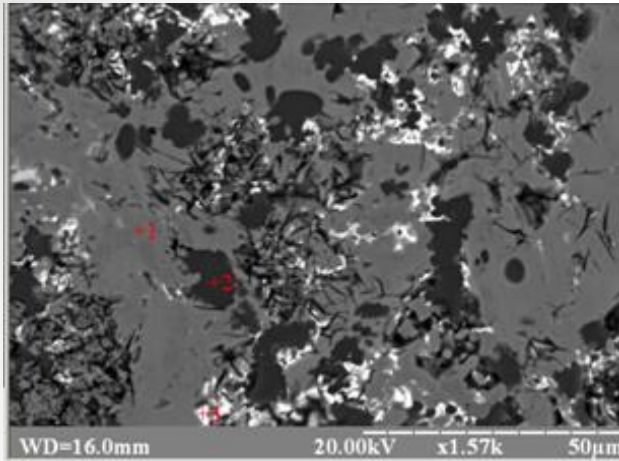
1 – $\text{LaB}_6 + \text{TiB}_2 + 20\text{STEX}$; 2 – $\text{LaB}_6 + \text{TiB}_2 + 30\text{STEX}$; 3 – $\text{LaB}_6 + \text{TiB}_2 + 50\text{STEX}$; 4 –
 $\text{LaB}_6 + \text{TiB}_2 + 70\text{STEX}$; ■ - LaB_6 ; ♦ - TiB_2 ; ▲ – LaAlO_3

Інформацію приховано

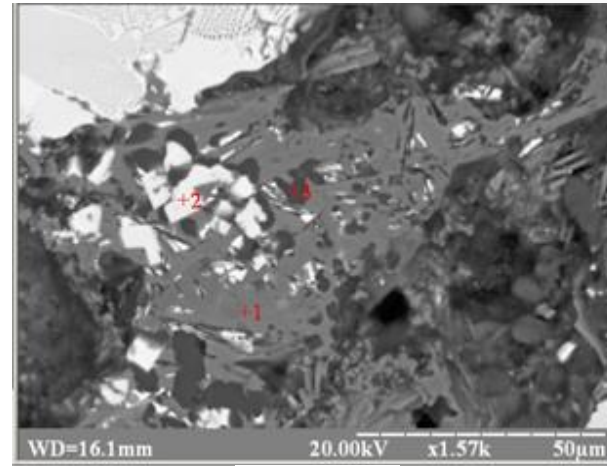
Залежність густини та пористості зразків від вмісту стехіометричної суміші

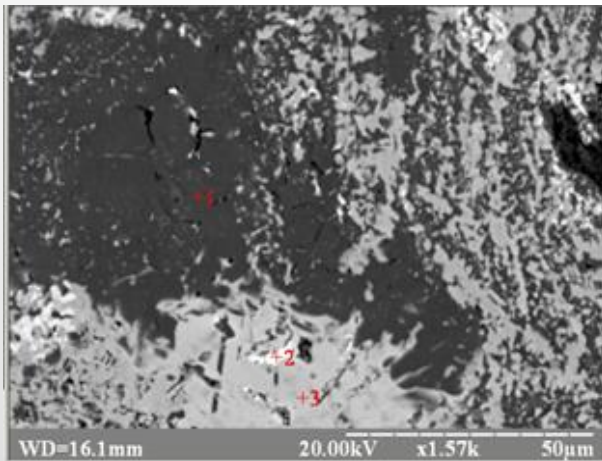
Локальний хімічний аналіз

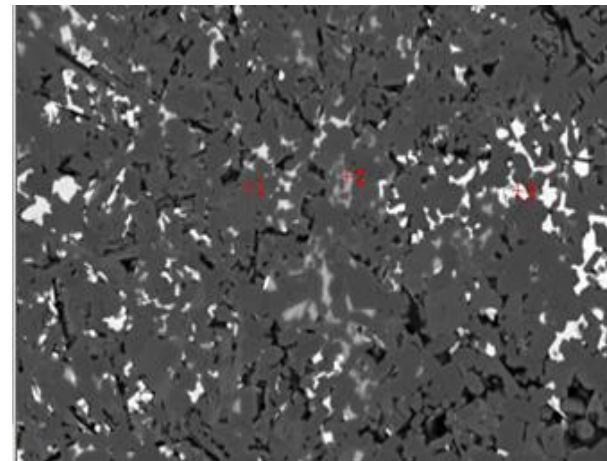
20 STEX

30 STEX

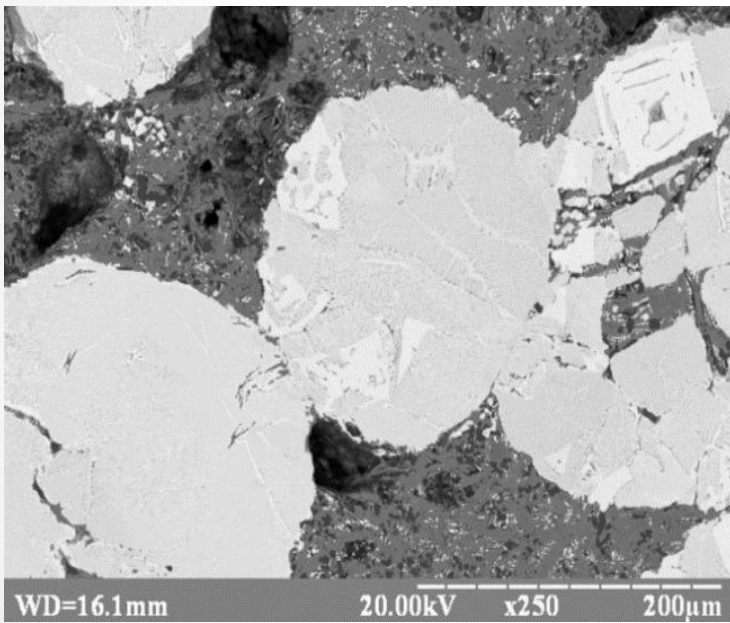
50 STEX

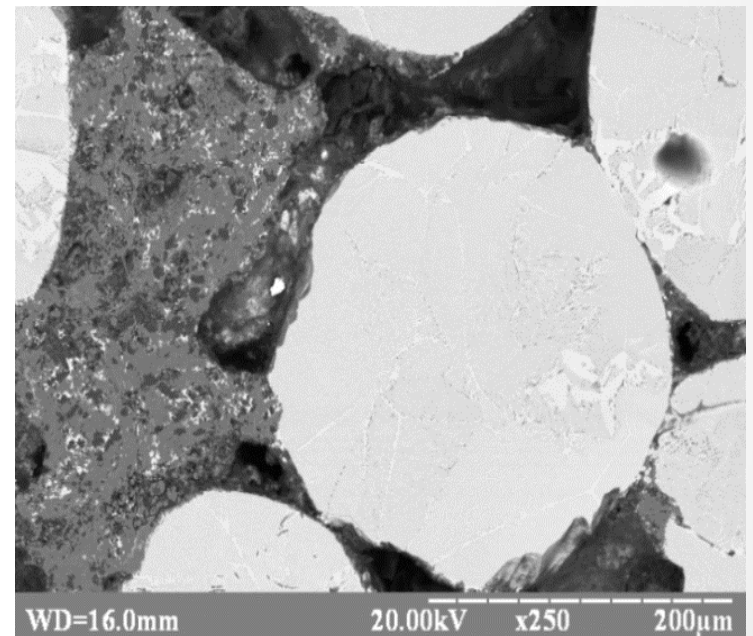
70 STEX

Мікроструктура поверхні металокерамічного композиту після гарячого пресування x 250

a – 20 STEХ, *б* - 30 STEХ

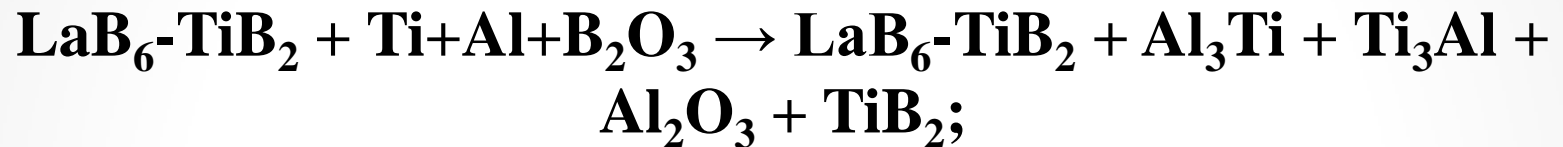
a

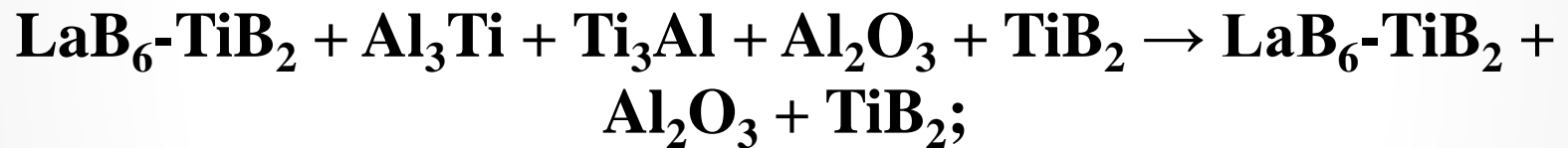
б

Механізм проходження реакції в системі $\text{LaB}_6\text{-TiB}_2 + (\text{Ti} + \text{Al} + \text{B}_2\text{O}_3)$

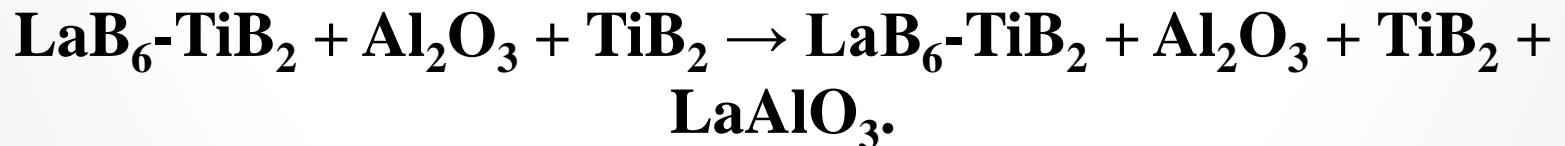
1) $T \leq 600$ °C:

2) $T = 1000\text{-}1100$ °C:

3) $T = 1600$ °C:

**Графіки залежності мікротвердості та тріщиностійкості
включень LaB_6 - TiB_2 та матриці $\text{Ti-Al-B}_2\text{O}_3$ в системі**

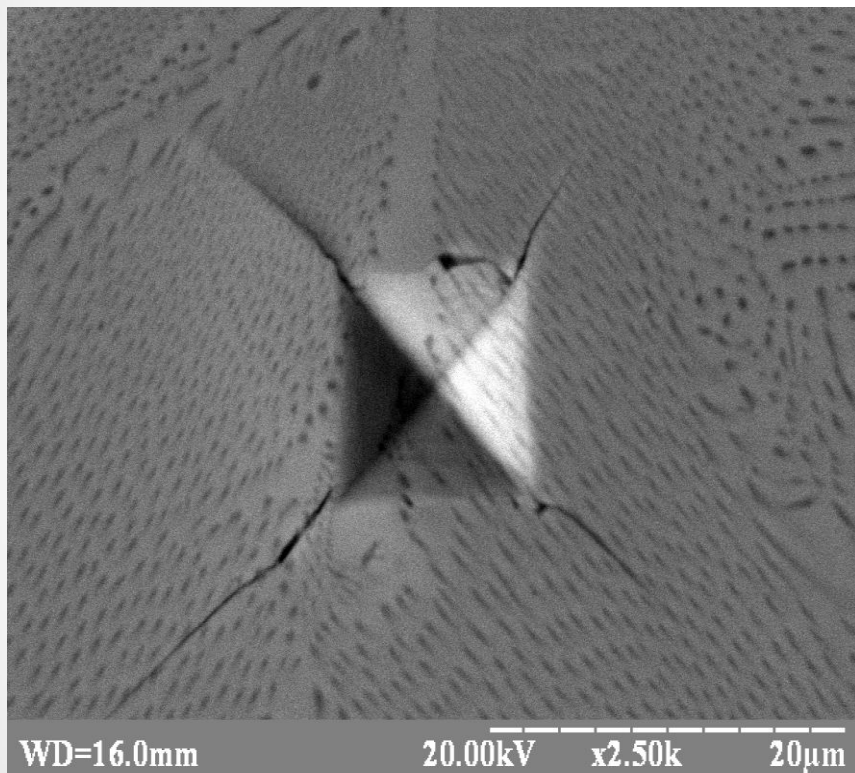
LaB_6 - TiB_2 + STEX

1 – порошок; 2 – матриця

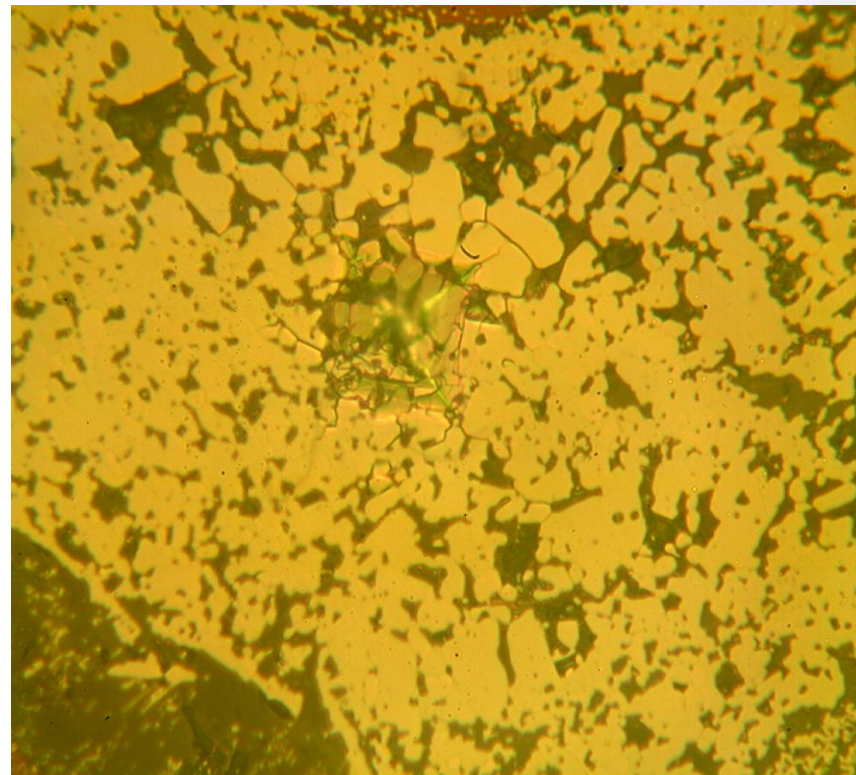
Інформацію приховано

Зображення відбитків індентора при навантаженні 3Н

a – порошок; *б* – матриця

a

б x 1000

ВИСНОВКИ

В результаті проведення даної дипломної роботи, методом відцентрового розпилення було отримано порошки LaB_6 -11 та 14 мас.% TiB_2 . Методом металографічного аналізу встановлено, що порошок LaB_6 -11мас.% TiB_2 має евтектичну структуру, а порошок LaB_6 -14мас.% TiB_2 доевтектичну, що погіршує його механічні властивості.

Методом гарячого пресування було одержано композиційний матеріал, що складається з евтектичного порошку LaB_6 - TiB_2 з різним вмістом стехіометричної суміші $\text{Ti-Al-B}_2\text{O}_3$.

Металографічним аналізом встановлено, що мікроструктура отриманих композитів складається з полікристалічних областей з переважним вмістом дибориду титану, та LaAlO_3 на межі розділу фаз включення евтектичного порошку – матриця. Рентгенофазовий аналіз підтвердив наявність LaB_6 , TiB_2 та LaAlO_3 у кінцевих зразках.

Експериментальні дослідження показали, що інтегральна мікротвердість евтектичних зерен залишається постійною, а матричної фази знижується з підвищенням вмісту стехіометричної суміші. Тріщиностійкість матричної фази підвищується зі збільшенням вмісту стехіометричної суміші, що обумовлено гальмуванням і відхиленням фронту тріщини на границі розділу фаз у композиційній структурі.

Дякую за увагу!